

Z nálezu českého Ústavného súdu, sp. zn. I. ÚS 2482/13 z 26. mája 2014:

V konaní, v ktorom má byť rozhodnuté, komu bude dieťa zverené do starostlivosti, je za účelom rozhodovania v najlepšom záujme dieťaťa nevyhnutné u všetkých osôb, ktoré o zverenie dieťaťa do starostlivosti javia úprimný záujem (k nutnosti koherentne prejavovaného záujmu o dieťa pozri rozsudok veľkej komory Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej „ESLP“) vo veci Scozzari a Giunta proti Taliansku z 13. júla 2000 č. 39221/98 a 41963/98, body 223 a nasl.), všetky relevantné kritériá posúdiť samostatne, a ak sú u všetkých týchto osôb naplnené rovnakou mierou, je žiaduce dieťa zveriť do spoločnej alebo striedavej výchovy týchto osôb alebo prijať opatrenia, ktoré takýto postup v budúcnosti umožnia. Ak je teda zverenie dieťaťa do starostlivosti každej z týchto osôb v jeho najlepšom záujme, potom je spravídla v jeho najlepšom záujme zverenie do starostlivosti všetkých týchto osôb súčasne, lebo len takto sú zabezpečené podmienky pre všestranný rozvoj dieťaťa a len takýmto postupom možno minimalizovať zásah do rodinného života dieťaťa aj do života o jeho zverenie do starostlivosti usilujúcich osôb (k možnému podriadeniu už aj len zamýšľaného rodinného života pod ochranu článku 8 EÚLP pozri napr. rozsudok ESLP vo veci Schneider proti Nemecku z 15. septembra 2011 č. 17080/07, bod 81, či vo veci Anayo proti Nemecku z 21. decembra 2010 č. 20578/07, bod 57).

Ak ide potom o rozhodovanie o zverení dieťaťa do striedavej výchovy rodičov, je potrebné vychádzať z premisy, že záujmom dieťaťa je, aby bolo predovšetkým v starostlivosti obidvoch rodičov /pozri o i. bod 28 nálezu sp. zn. III. ÚS 1206/09 z 23. 2. 2010 (N 32/56 SbNU 363) alebo obdobne bod 25 nálezu sp. zn. I. ÚS 266/10 z 18. 8. 2010 (N 165/58 SbNU 421)/, kde každý z nich poskytuje dieťaťu láskyplnú starostlivosť a každý svojím dielom prispieva k osobnostnému vývoju dieťaťa. Ústavný súd v tejto súvislosti dodáva, že zverenie detí do starostlivosti je polycentrická otázka. Odpoveď na túto otázku do značnej miery reflektuje náhľad spoločnosti na výchovu detí, a preto tu Ústavný súd prikladá značnú váhu postoju zákonodarcu, ktorý najlepšie odráža názory občanov Českej republiky. Zákonodarcu svoju vôľu vyjadril zákonom č. 91/1998 Zb., ktorý vložil do zákona o rodine nový § 26 ods. 2, ktorý znie: „Ak sú obaja rodičia spôsobilí dieťa vychovávať a ak majú o výchovu záujem, môže súd zveriť dieťa do spoločnej, poprípade striedavej výchovy oboch rodičov, ak je to v záujme dieťaťa a ak budú takto lepšie zaistené jeho potreby“. Z toho vyplýva, že ak sú obaja rodičia spôsobilí dieťa vychovávať, ak obaja majú o jeho výchovu záujem (§ 26 ods. 2 zákona o rodine) a ak obaja dbali okrem riadnej starostlivosti o jeho výchovu po stránke citovej, rozumovej a mravnej (§ 26 ods. 5 zákona o rodine), zverenie dieťaťa do striedavej starostlivosti by malo byť pravidlom, zatiaľ čo iné riešenie je výnimkou, ktorá si vyžaduje preukázanie, prečo je v záujme dieťaťa iné riešenie. Táto novela zákona o rodine zjavne odráža posun vo vnímaní roly otca a matky pri výchove detí, zvýšené zapojenie otcov do starostlivosti o dieťa aj v jeho najmladšom veku, vzrastajúci počet mužov odchádzajúcich s deťmi na rodičovskú dovolenku a snabu umožniť „dvojkariérne“ manželstvo.

Povedané inak, výchova dieťaťa už nevyhnutne nie je vylučne ani prevažne v rukách matky, čomu musí zodpovedať aj riešenie situácie, kedy sa manželstvo rozpadne a je nevyhnutné zabezpečiť následnú výchovu maloletých detí. Pre úplnosť Ústavný súd dodáva, že nová právna úprava výkonu rodičovskej zodpovednosti po rozvoze manželstva zakotvená v § 907 zákona č. 89/2012 Zb., Občianskeho zákonníka (ďalej len „nový občiansky zákonník“), ktorý v medziobdobí od vynesenia rozsudkov všeobecných súdov v prejednávanej veci nadobudol účinnosť, na týchto princípoch nič nemení.

Záujmom dieťaťa je, aby bolo predovšetkým v starostlivosti obidvoch rodičov.

Z nálezu českého Ústavního soudu, sp. zn. I. ÚS 2482/13 ze dne 26. května 2014:

V řízení, v němž má být rozhodnuto, komu bude dítě svěřeno do péče, je za účelem rozhodování v nejlepší zájmu dítěte nezbytné u všech osob, jež o svěřeni dítěte do péče jeví upřímný zájem (k nutnosti koherentně projevovaného zájmu o dítě viz rozsudek velkého senátu Evropského soudu pro lidská práva (dále „ESLP“) ve věci *Scozzari a Giunta proti Itálii* ze dne 13. července 2000 č. 39221/98 a 41963/98, body 223 a násl.), **veškerá relevantní kritéria posoudit samostatně, a jsou-li u všech těchto osob naplněna stejnou měrou, je žádoucí dítě svěřit do společné či střídavé výchovy těchto osob či přijmout opatření, která takový postup v budoucnu umožní.** Je-li tedy svěřeni dítěte do péče každé z těchto osob v jeho nejlepší zájmu, pak je zpravidla v jeho nejlepší zájmu svěřeni do péče všech těchto osob současně, neboť jen takto jsou zajištěny podmínky pro všestranný rozvoj dítěte a jen takovým postupem lze minimalizovat zásah do rodinného života dítěte i o jeho svěřeni do péče usilujících osob (k možnému pochránění již i jen zamýšleného rodinného života pod ochranu čl. 8 EÚLP viz např. rozsudek ESLP ve věci *Schneider proti Německu* ze dne 15. září 2011 č. 17080/07, bod 81, či ve věci *Anayo proti Německu* ze dne 21. prosince 2010 č. 20578/07, bod 57).

Jedná-li se pak o rozhodování o svěřeni dítěte do střídavé výchovy rodičů, je třeba vycházet z premisy, že zájmem dítěte je, aby bylo především v péči obou rodičů /viz mj. bod 28 nálezu sp. zn. III. ÚS 1206/09 ze dne 23. 2. 2010 (N 32/56 SbNU 363) či obdobně bod 25 nálezu sp. zn. I. ÚS 266/10 ze dne 18. 8. 2010 (N 165/58 SbNU 421)/, kde každý z nich poskytuje dítěti láskyplnou péči a každý svým dílem přispívá k osobnostnímu vývoji dítěte. Ústavní soud v této souvislosti dodává, že svěřování dětí do péče je poly-centrická otázka. Odpověď na tuto otázku do značné míry reflektuje náhled společnosti na výchovu dětí, a tudíž zde **Ústavní soud přikládá značnou váhu postoji zákonodávce, jenž nejlépe odráží názory občanů České republiky.** Zákonodávce svou vůli vyjádřil zákonem č. 91/1998 Sb., který vložil do zákona o rodině nový § 26 odst. 2, jenž zní: „Jsou-li oba rodiče způsobilí dítě vychovávat a mají-li o výchovu zájem, může soud svěřit dítě do společné, popřípadě střídavé výchovy obou rodičů, je-li to v zájmu dítěte a budou-li tak lépe zajištěny jeho potřeby“. **Z toho plyne, že pokud jsou oba rodiče způsobilí dítě vychovávat, pokud oba mají o jeho výchovu zájem** (§ 26 odst. 2 zákona o rodině), **a pokud oba dbají kromě rádné péče o jeho výchovu po stránce citové, rozumové a mravní** (26 odst. 5 zákona o rodině), **svěřeni dítěte do střídavé péče by mělo být pravidlem, zatímco jiné řešení je výjimkou, která vyžaduje prokázání, proč je v zájmu dítěte jiné řešení.** Tato novela zákona o rodině zjevně odráží posun ve vnímání role otce a matky při výchově dětí, zvýšené zapojení otců do péče o dítě i v jeho nejmladším věku, vzrůstající počet mužů odcházejících s dětmi na rodičovskou dovolenou a snahu umožnit „dvoukariéerní“ manželství.

Řečeno jinak, výchova dítěte již nutně není vyhradně ani převážně v rukou matky, čemuž musí odpovídat i řešení situace, kdy se manželství rozpadne a je nezbytné zajistit následnou výchovu nezletilých dětí. Pro úplnost Ústavní soudu dodává, že nová právní úprava výkonu rodičovské odpovědnosti po rozvodu manželství zakotvená v § 907 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku (dále jen „nový občanský zákoník“), který v mezidobí od vynesení rozsudků obecných soudů v projednávané věci nabyl účinnosti, na těchto principech nic nemění.

Zájmem dítěte je,
aby bylo především v péči
obou rodičů.

